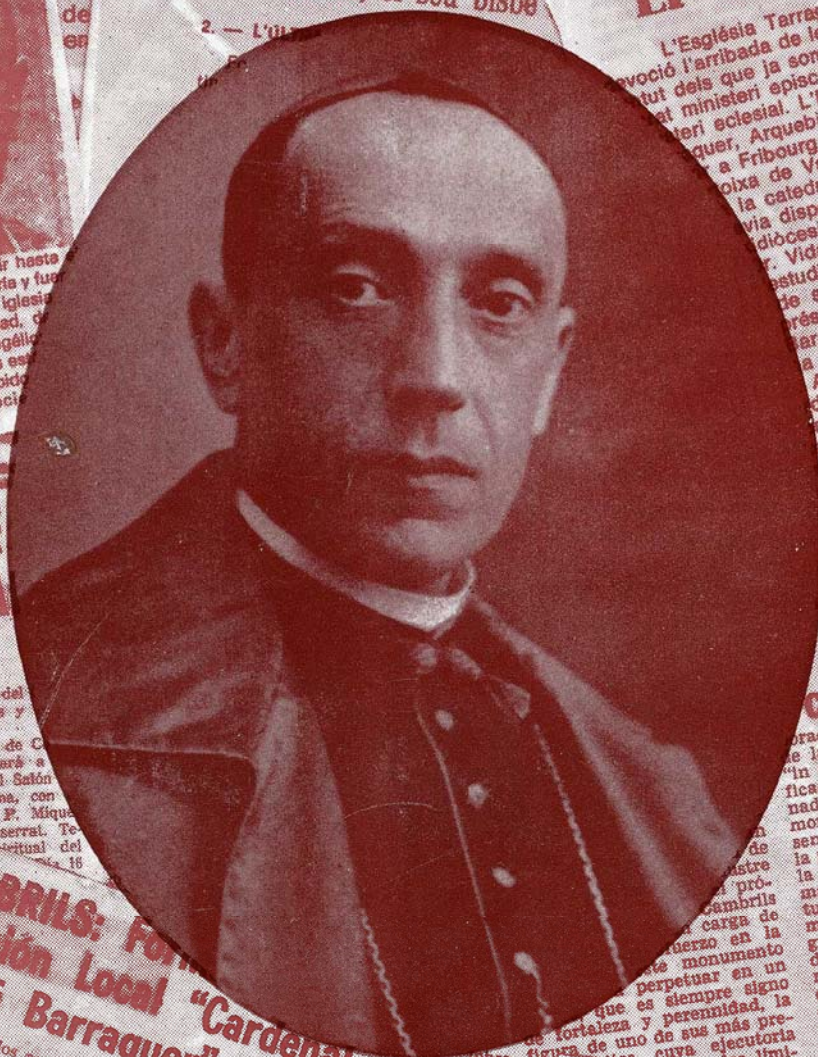

Abril 1978 – Núm. 84

**brils: MIENTRAS SE
TOS DEL CARDENA**

ordinaria programación cultural

a este tiempo de es-
contado con la aquies-
cencia del insigne pur-

place hoy hacer público
nuestro, coincidiendo casi
con el lanzamiento de
un poster con el retrato
de Velázquez, su firma y
el lema: "Libertad, cultura,
trabajo y abito y tam-
bién folclore que contiene to-
do". Además de unos tra-
jes, una sintonizada bio-
grafía, las bases de un
Librario organizado por
"Camilla" y una serie
de explicaciones dirigidas
al aprovechamiento por pa-
triofilos y de todos
los que quieren acompañar
nos de los pueblos y ci-
udades, nuestras comarcas, faci-
lizando la circunstancia
de que la Comisión ha acordado no co-
brar tipo de entrada por
los de las actas a desarrollarse
y la organización ha quedado fi-
nalizada en la siguiente:
DEL FIEBRE: Día II, a
las 8 de la noche y en el Santuario.

Peru y de la Coral Verge del
Directores: Miguel Planas y
Bacasens.

Días 14, 16 y 20, Ciclo de
rencias que se desarrollará
diez de la noche y en el Sa
Actos del Colegio Vedruna,
siguiente orden: día 14, P.
Estradé, mco. Montser
ma: «El t...»

Cardenal vi-
do, Fr. Vicen-
do, del tarrac-
traquer, día
20, Franchi-
dad de Cade-
perp.

CAMARAS
Comisio
Vidal i

El retorno de los
les del Cardenal Vidal
previsto para el mes
cercano constituirá, si-
ra Cambrils un aconteci-
la máxima importancia,
hondo afecto y la senti-
ción que en su puesto ha-
por el ilustre prelado ha-
se. La espera preludio
retorno ha ilustre
haya en la

Progr...

**CAMBRILS: Forman
Comisión Local "Cardenal
Vidal i Barraquer"**

El retorno de los restos mortales del Cardenal Vidal y Barraquer previsto para el mes de mayo ya no puede constituir, sin duda, el máximo acontecimiento de máxima importancia, dados el afecto y la sentida nostalgia que su pueblo natal, el ilustre prelado ha despertado en la ciudad.

Escuelas Cristianas,
Carmelitas de la Casa
de Alumnos del C.
Juan Arce del C.

OSTRE CARDENAL

(Continued)

especional Guibert de poder reintegrar
captius a Poblet, baixà a la plaça i va
arribant al chofer que posés a la
sogra dins del auto entre els dos
redots, pensant que d'aquesta manera,
el camí, no dispararien les seves pisto-
les contra aquells per por de ferir també a
ella dona. Així es feu i la dona va
ser encegada entre mitg d'ells.

vestí tot seguit i s'en anà a veure'l, iquina
no seria la seva sorpresa, després de la
convingut la vespra anterior, al sentir que
deia amb veu tremolosa i alterada que no
havia pogut dormir en tota la nit i que
després de madurar-ho bé havia determi-
nat entregar al Sr. Bisbe a n'el Comité de
la Espluga pera que s'el enduguessin o pera
que l'entreguessin a Montblanch a seguir
la mateixa sort del Cardener. No hi val-
gueren les raons de Guiteró, no hi valgue-
ren les assegurances d'aquest d'empor-s'el
a Barcelona, no hi valgueren les exclama-
cions de que allò era portar-lo a la mort,
perquè inútil. Tota pregué el telefon

Exemplar extraordinari amb motiu
de l'arribada de les despulles del
nostre Cardenal

revista Cambrils

Director: Josep M.ª Siuró i Salvadó

Deposito Legal T. 1.285-1971

Edita;
Asociación Antiguos Alumnos La Salle
Cambrils
Redacción y Administración:
Cardenal Vidal, 15
Imprime: ARTIS-GRAF
San Benito, 14 - Reus
Exclusiva Publicitaria: Pub. Imperial
Arr. Jesús, 15 - Reus
Fotografía: Oleastrum, Fesalmar
L. Domingo, R. Ortiga, Josif, Ancomar
Grabados cedidos por
Publicidad Borrell

EPOCA III - AÑO XX

CAMBRILS, Abril 1978

NUM. 84

EDITORIAL

EL RETORN DEL CARDENAL ENS COMPROMET

La «Revista Cambrils» sent una immensa satisfacció de poder oferir el present número extraordinari. No és la primera vegada que ofereix als seus lectors la publicació d'un número amb caràcter d'extraordinari. D'un temps cap a qui, quan arriba Nadal, la Revista es vesteix de gala i el nombre de les seves pàgines es veu ampliat.

Aquesta vegada el motiu és ja en ell mateix extraordinari, més ben dit, excepcional, irrepetible; ens referim al retorn del nostre Cardenal Vidal. Esdeveniment llargament esperat. Esdeveniment també carregat d'un significat plural. Però entre tots els significats, n'hem d'assenyar un: el de la justícia. Ha arribat l'hora de donar a la persona del Cardenal Vidal el que li pertanyia com a persona i com a membre de l'episcopat. Ha transcorregut massa temps, però la història s'ha encarregat de fer justícia a qui, a nivell de consciència, la tenia tota. Calia, no obstant, que públicament s'en fes ressò d'aquella justícia que li fou manllevada.

Els cambrilencs ens enorgullim de donar la primera benvinguda a qui retorna amb tots els honors: fill il·lustre del poble, cardenal de l'Església. Volem que el seu retorn sigui, com ens deia l'Arquebisbe Pont i Gol, «sentidament íntim, però ampli i comunicatiu tot a l'hora». Es veritat que ens hauria agradat gaudir unes hores més amb la presència de les despulles mortals del Cardenal, si bé ens fem a la idea de que el Cardenal no ens pertany, és de l'Església de Catalunya.

En aquest número extraordinari fem esment de la «Proclama amb motiu del retorn de les despulles del Cardenal Vidal i Barraquer a Tarragona», publicada al setembre del 1977. Fixem-nos sobretot en els principals compromisos que ens marcava la Proclama:

- «Testimoniar aquelles conviccions, esperances i valors que han de configurar la peculiar manera de viure dels cristians, d'acord amb la conducta i la predicació del Senyor.
- Impulsar decididament les iniciatives, moviments i organismes pastorals d'àmbit català per tal d'aferrar la comunió de les nostres Esglésies, agermanades per una llarga tradició, i per a un més eficaç servei a les nostres comunitats cristianes en l'anunci, vivència i celebració de la fe.
- Treballar per la reconciliació, per la concòrdia i per la convivència pacífica dels ciutadans.
- Proclamar com a punts de referència per a una veritable concòrdia, sobretot entre cristians, l'atenció als pobres, la defensa dels drets humans i el respecte a la llibertat i a la consciència.
- Defensar el dret de Catalunya a la seva identitat com a poble.
- Respectar el dret dels nous vinguts d'altres terres a tenir la pròpia identitat, facilitant-los, a la vegada, l'exercici del dret i del deure que tenen d'integrar-se activament al nou país d'adopció».

Una bona pauta a seguir tant per aquells que no tenen fe, però creuen en l'home, com pels que creient en l'home creuen també en Crist.

Presentem un número de la Revista realment extraordinari. Donen relleu les prestigioses col·laboracions de persones capdavanteres en l'àmbit eclesial. Gràcies.

SUMARI	Pàgina
Editorial	3
Crònica local	4 i 5
Estampes cambrilenques	7
Una mica de tot UCD insiste y protesta	9
Programa actes «Fira de l'Ascensió»	11
Panorama senyors	13
Punt de vista	14
Voleu dir-nos? Ventura Gassol	15
Vidal i Barraquer Cardenal de la Pau	16 i 17
Vidal i Barraquer-Borràs i Ferré	18 i 19
Visita a la Valsainte abans del retorn de les despulles del Cardenal	20 i 21
ENS PARLAN SOBRE EL CARDENAL	
Ramón Vidal- Barraquer Marfá	22
Miquel, bisbe de Solsona	23
José Pont, arquebisbe- primat de Tarragona	24
Vicente, Cardenal Enrique i Tarancón	25
Cassà M. Just, abat de Montserrat	26
Ramon Sugranyes de Franch	27
El Cardenal Vidal i Barraquer, un home lliure (Miquel Estradé)	28, 29 i 30
Programació de l'arribada i Biografia del Cardenal	31
Informació municipal	33 a la 35
Deports	37 a la 43
Poesies i Amenitats	45 i 46

VOLEU DIR-NOS ?

Ventura Gassol i Rovira

"El Cardenal Vidal i Barraquer es un dels homes mes grans que ha tingut Catalunya"

"Jo vaig salvar la seva vida i ell la meva"

Definitivament Ventura Gassol, honra de les lletres catalanes, ha fixat la seva residència a les nostres terres. Després de més de quaranta anys d'exili, Gassol que fou Conseller de Cultura de la Generalitat, els anys 1931 al 1936, torna a casa seva. Coincidència de circumstàncies es donen en aquests moments en què esperem el qui fou gran amic seu el Cardenal Vidal i Barraquer, mort a l'exili, les despulles, del qual es preveu que arribaran a la nostra vila, el proper dia 15 de maig. Perquè ens parlés del nostre Cardenal, passarem uns minuts al costat de Ventura Gassol, al domicili del seu nebot a la Selva del Camp, poble del qual és fill, a on es trobava acompanyat de la seva esposa i familiars.

Volíem que Gassol ens expliqués moltes coses de la seva íntima relació amb Vidal i Barraquer, ja que sabíem de la seva estima i confiança amb el prelat, però Ventureta, tal com el cridava el Cardenal, ens digué: «Es tan gran la figura del Cardenal Vidal i Barraquer que se'm fa molt difícil parlar d'ell, no puc improvisar així de la seva persona, l'estimo i el venero massa». Certament, l'home s'emocionà el moment que encetàrem aquest tema.

No obstant, en interessar-nos ens contestà.

—Quan el va conèixer per primera vegada?

—Fou al Seminari —anys 1903 al 1913—. Cada vegada que el Dr. Vidal i Barraquer havia d'anar a la Catedral jo l'acompanyava. Recordo que sempre li demanava gràcies per als seminaristes. Ells ja es preguntaven quina gràcia els aconseguiria, mai es tractava de coses importants, per exemple, que tal dia sigui festa. Moltes vegades ell ja s'ho esperava.

—Com definiria vostè el Sr. Cardenal?

—Va ésser una persona popular, molt bondadosa i simple. Es un dels homes més grans que ha tingut Catalunya.

—Quina va ésser la seva intervenció en els moments en què el cardenal hagué d'abandonar la seva terra?

—Aleshores —es referia al juliol del 1936— vaig ocupar-me que s'aconseguís salvar la vida del cardenal. Tant a Tarragona, com després a Poblet i Montblanc, vaig fer les gestions necessàries per garantir la seva vida. Vaig acompanyar a ell i el Dr. Viladrich al moll perquè poguéssin embarcar tranquil·lament; allí ens acomiadàrem

mentre em pregava que em preocupés del Dr. Borràs, el seu Bisbe Auxiliar.

—Quan va tornar a veure's amb Vidal i Barraquer?

—Aquells greus moments em portaren a l'exili. Això va fer que trobant-me a Suïssa, tingués contactes amb altres amics exiliats. Un dia en Rafael Patxot, va suggerir-me la possibilitat d'entrevistar-me amb el cardenal, deia el Dr. Vidal que volia parlar amb mi. No ens havíem vist més del dia que ens acomiadàrem dalt del vaixell al port de Barcelona. Jo vaig oposar-m'hi ja que intuïa que l'emoció que tindria el cardenal seria tan gran que podia perjudicar la seva salut, ja que sabíem que estava delicat del cor, però m'insistí dient-me que es tractava d'un problema de consciència. Decidírem veure'ns a casa d'en Patxot. —era l'onze de setembre de 1943, diada ben significativa per a Catalunya—.

—Quina impressió li produí la seva visita?

—L'alegria fou immensa. Dinàrem junts i dedicàrem tota la tarda a passejar pels carrers de Friburg. Vam comentar infinitat de coses, però essen-

cialment al cardenal el que de veritat el preocupava, i volia saber, era per què no s'havia salvat el Dr. Borràs. No vivia tranquil. Jo li ho vaig explicar i això el va tranquil·litzar.

També exposàrem com jo vaig salvar la seva vida i ell la meva. Es ben cert que si no hagués estat per la seva carta intercedint al Vaticà, corriem el perill de l'execució. Jo vaig dir-li, parlant d'aquest tema: hi ha una reciprocitat en el que heu fet vós per mi i jo he fet per vós que fa creure que encara han de passar coses en les quals nosaltres hem d'intervenir. Em respongué: Tens raó, Ventureta.

—Parli'ns dels últims moments viscuts al seu costat?

—Junt amb altres amistats i a la llar d'en Rafael Patxot, ens reunírem. La tertúlia va ésser molt llarga i animada. Jo havia d'agafar el tren ja que m'esperava la meva esposa, però el cardenal no em deixava marxar. Molt tard ens acomiadàrem. Tot va ser arribar a casa, mentre estava explicant a Lucía —la seva esposa— la trobada amb el cardenal, no havia transcorregut pas hora i mitja, quan el telèfon trucava per ser-me comunicada la sobtada mort del cardenal. Es pot ben dir que va morir d'alegria.

No cal dir amb quina il·lusió Ventura Gassol espera el retorn del Cardenal a la seva seu. També tot Cambrils es té ansiós d'aquest esdeveniment. La vila vol veure reparada, d'una vegada, la injustícia que es va cometre amb el seu fill príncep de l'Església.

Josep M.ª Siuró.

Premi literari "VIDAL i BARRAQUER"

La Revista Cambrils volguent estar present en aquest moment tan transcendent de l'arribada de les despulles del Cardenal cambrilenc, a més de presentar als seus lectors aquest exemplar extraordinari, convoca, el passat mes de febrer, el Premi Literari «Vidal i Barraquer», sobre aspectes de la vida i l'obra del Cardenal.

El veredict de d'aquest concurs emès per un jurat compost pels senyors: Vicenç Nolla, Miquel Estradé i Enric Prats, donà el següent resultat:

Premi al treball «VIDAL i BARRAQUER BANDERA DE LA PAU», autor: Jordi Morant i Clanxet.

Accèssit «UN BINOMI GLORIOS: VIDAL i BARRAQUER - BORRAS i FERRE», autor: Josep Salceda i Castells.

Accèssit «VISITA A LA VALSAINTA ABANS DEL RETORN DE LES DESPULLES DEL CARDENAL VIDAL i BARRAQUER», autor: Fra Albert M. Berenguer.

VIDAL i BARRAQUER BANDERA DE LA PAU

Autor: Jordi Morant i Clanxet

RECORDS

D'un temps ençà es parla, amb profusió, de la figura del Cardenal Vidal i Barraquer que, utòpicament, ha esdevingut polemitzada per una sèrie de circumstàncies que, durant un cert període, envoltaren la seva actuació i posterior exili.

Hem tingut l'encoratjament d'estudiar-lo, encara que sigui a grans trets, per poder formar-nos una idea del seu caràcter, si més no potser perquè els nostres majors hi tingueren una certa amistat. L'avi matern, Carles Clanxet i Regnard, fill d'una aburguesada família cambrilenc, (i on nasqué en una casa de la bella plaça porxada, la nostra mare), va ser company i amic de Vidal i Barraquer, en aquells primers anys d'escola al poble, i que revitalitzarien anys a venir.

Els dos foren bons amics per veïnatge i per molts aspectes ideològics, especialment els religiosos, en els quals coincidiren plenament. En el record familiar, sempre he sentit comentar que el seu amic Carles va ser el primer confident a qui assabentà del desig de fer-se sacerdot, nova que li comunicà un diumenge en sortir de Missa Major de la parroquial de Cambrils, —«No ho crec, tu capellà?»— A la tercera vegada en Clanxet tingué d'acceptar aquella resolució que li manifestava el seu amic.

L'amistat ja venia naturalment dels pares (1) i ells dos mantingueren alguna correspondència en el transcurs dels estudis mitjans, quan Vidal i Barraquer els realitzava a Manresa i el nostre avantpassat cursava el batxillerat a l'Institut de Tarragona.

Residenciats els Clanxets a Tarragona, a la part alta de la ciutat, ben aprop de la Catedral, es refermà la vella amistat entre ell i la família, que seguí anys a venir, quan el Dr. Vidal va ser primer, canonge i després cap de l'Església de la nostra Arxidiòcesi.

PETJADES D'UN PREDECESSOR

Amb motiu del retorn de les despulles del nostre purpurat a la seva Seu, apareixen comentaris arreu, especialment a la premsa que, fins i tot l'eclesial, ens dona del prelat proscrit, una personalitat diversa, inclosa l'eminència política. I val a dir, certament, que el Cardenal Vidal va ser hàbil entenedor en aquesta matèria, prestigi refermat amb l'advocacia que havia cursat, que li valgué com a gran suport en la relació, moltes vegades conflictiva, que tingué amb els governs centrals.

Una segona vessant d'aquesta visió pública, és que Vidal i Barraquer fou, per alguns, separatista i home d'esquerra perquè acceptà el Regionalisme i la República, aquesta com a institució imposada (personalment fou un defensor de la Monarquia), i que defensà amb els primers capdavaners dels règims, amb els quals tingué alguna relació. Després, la seva postura s'agreuà en plena contesa esclatada el 1936, per no signar la cèlebre carta col·lectiva de l'Episcopat de l'Estat Espanyol, per tal, com recorda Muntanyola, no era, al seu criteri, una «cruzada» ni molt menys estava resolta la situació.

Altres, ens ofereixen un aspecte més clar del prelat, la seva personalitat pastoral per damunt dels seus afers polítics, perquè fins i tot, en circumstàncies netament humanes, actuà sempre a favor de l'Església i dels drets indestructibles del poble.

El cardenal, eclesial íntegre, com ens demostren molts dels seus biògrafs, li calgué jugar molt a contracor, a una política ministerial que havia rebut entremig d'imposicions d'un catalanisme desafiant.

Però abans, centrarem el treball, en un breu record de la personalitat del seu predecessor l'Arquebisbe López Peláez.

Home castellà, lleonès, amb representació al Senat, prelat per mèrits propis i adicte a un govern amb el qual tingué alguns problemes; entrà a l'Arxidiòcesi el mes de novembre del 1913 i la seva primera gestió fou ben difícil. Ho comenta Miquel Melendres en un article periodístic:

«Cambó había protestado, durante una «Diada Regionalista» en Barcelona, cuando preconizaron para Tarragona a un prelado no catalán, a pesar de que el obispo de Jaca había defendido, siendo senador por la provincia eclesiástica de Aragón, la Mancomunidad de Catalunya.

Una de las primeras decisiones de López Peláez a su llegada a Tarragona, fue establecer en su Seminario, entonces Universidad Pontificia, las asignaturas de Lengua Catalana, Historia de Cataluña, Homielítica en vernáculo y Derecho Catalán. Aprendió enseguida la lengua de Verdaguer. Presidió el entierro de Prat de la Riba, empujando el bastón episcopal que fuera de Torres i Bages. Y amó tan sinceramente a los catalanes, que la región entera desde los Muller a los Maciá, le ofreció en homenaje, un abultado álbum con las firmas de la flor y nata cultural y política de sus cuatro provincias». (2).

López Peláez, creiem que s'adelantà en molts anys al Concili Vaticà II. No era separatista, ni molt menys; era, amb tota l'expressió de la paraula, un castellà que s'enamorà de Catalunya, que equival a ser aimador de la nostra llengua i de la nostra cultura; fins a tal grau, que algun veï potser recordarà l'homilia de Nadal de l'any següent, 1914, que la pronuncià en català.

I malgrat l'encrespament d'alguns membres del Govern i de les Corts, aquell prelat sortí en defensa de Catalunya i ben aprop tingué el «capello» que la mort li arrebatà quan Pius XIè, a petició del Bisbe de Solsona Vidal i Barraquer, el tenia com a un dels primers prelats per elevarlo al cardenat.

Amb el prestigi de López Peláez, no recordat com es mereix, arriba Vidal i Barraquer que segueix, les petjades del predecessor, que tingué d'adaptar d'acord a les noves exigències de l'època.

PERSONALITAT D'UN PRELAT

Contra la seva voluntat, Vidal, hagué de suprimir l'assinatura del «Dret Català» a la universitat Pontificia i s'enfrontà a no pocs condicionaments de Madrid que cercava d'obtenir, d'una manera indirecta, un cert servei del prelat el qual no caigué en el parany.

En els anys de la Dictadura de Primo de Rivera, tingué seriosos problemes fins i tot pastorals en un premeditat intent d'aconseguir aquell el canvi d'arquebisbat. La República, volent-li justificar uns mèrits, el seu president Alcalá Zamora, li concedia la «Gran Cruz de Isabel la Católica» que ell renuncià, puix que la seva única creu —paraules textuales— era la de pectoral de bisbe i pastor, i en uns moments en que la Creu era precisament arreconada i manllevada dels col·legis i llocs públics.

Plomes diverses volen contrarrestar i servir-nos una imatge falsa del Cardenal, que abans que polític i republicà (?) va ser el pare espiritual d'una porció eclesial molt important, i que aquesta fou la fita de la seva actuació que ho provà abastament, només en tres de les cartes apostòliques de les varies que dirigí a la feligresia: «La paz individual y social» (1920), «Deberes religiosos, cívicos y sociales de los gobernantes y de los súbditos» (1924) y «La enseñanza de la Doctrina Cristiana» (1931).

El seu patriotisme i la bondat els mostra en les obres socials que encoratjà i molt especialment les que podien elevar la nostra cultura, l'estudi i l'art: promocionà les investigacions arqueològiques, donà gran impuls a l'ordenació dels arxius eclesiàstics i al recent constituït Museu Diocesà. Tanmateix fou importantíssima la seva tasca en el restabliment artístic i eclesial de Poblet, impulsant la creació d'un Patronat, la qual presidència que li pertocava, renuncià.

Ens atreverem dir que Vidal i Barraquer va ser una figura excepcional per la seva intuïció realitzadora. L'ampli món cultural que abastament coneixia i les altres qualitats indicades que de governant féu gala, li permetien d'afrontar, alhora, quatre camps d'actuació ben disparats que ell sabé unir amb una voluntat sublim, pròpia dels més refinats pensadors: Sacerdoci, patriotisme, intel·lectualitat i política. Que uní per la veritat i la justícia en una tasca no gens fàcil i pròpia d'una ment privilegiada.

Es per això que Vidal i Barraquer és controvertit en la política, el patriotisme i l'apostolat: tot ho manejà hàbilment a favor de la cultura i del seu ministeri sacerdotal. La figura del cardenal és, doncs, al·lisonadora i d'un prestigi indiscutible, superior a qualsevol tipus polític o de bandera que se li ha volgut imposar.

I és una prova del seu sentit, la determinació que prenia quan s'apropaven eleccions i alguns volien demanar-li paraules de suport a la seva ideologia política; les portes de palau

les tancava a tota influència de partit, perquè allò que ell només cobejava era que els nens tinguessin l'ensenyança i el catecisme en català; que la parla evangèlica fos començada als fidels en el seu idioma; que les lleis anticristianes fossin bandejades i les creus tornessin al seu lloc presidint la nostra vida comunitària i social. El prelat insigne volia la Pau en una nació dividida en la qual tants innocents donaren la vida pel seu idealisme patri.

CATALANISME

Altra qüestió triomfalista equívoca, és el seu catalanisme que per molts fou capgirat en separatisme i que com a tal va ser titllat pels governants de torn. I cal preguntar-nos, ¿Vidal i Barraquer, anà més enllà de la defensa dels valors patris?

D'això no em podem dubtar. El seu amor a la terra, lingüístic en aquest cas, certament, no era obert quan ell feia ús del castellà escrivint les visites pastorals i dirigint-se als seminaristes (3), en contra dels que ara defensen una sèrie «d'ismes» que tan poc han estudiat aquest aspecte del prelat. Seria, el seu, un catalanisme reclus, sense aclarifalls exteriors, i d'uns valors i unes virtuts indiscutibles que emprà en ares de la llengua natural del poble, que tants prelats també encoratjaren a utilitzar entre incomprensió i prohibicions

(continuarà)

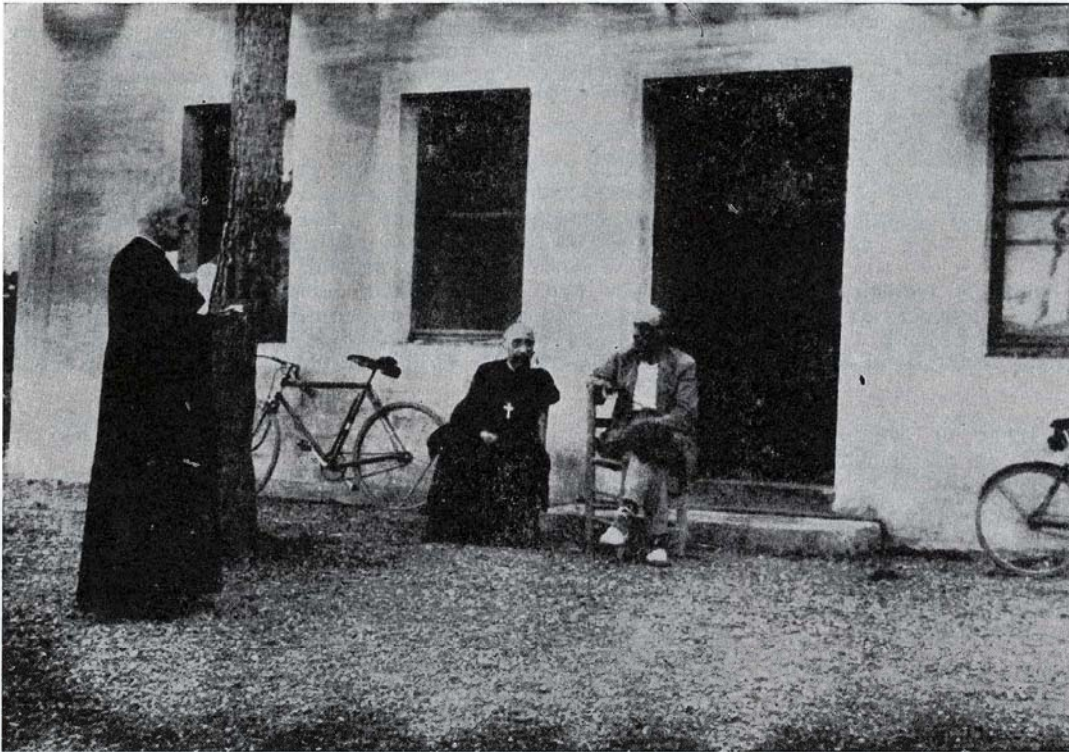
Retrat oficial del Cardenal Vidal i Barraquer

UN BINOMI GLORIOS:

VIDAL i BARRAQUER - BORRAS i FERRE

Autor:

Josep Salceda i Castells

El Cardenal, amb el seu germà Josep i el Bisbe Borràs, a La Llosa, una finca familiar a Cambrils.

A mi se m'ha titllat de preocupar-me només que del cardenal Vidal i de tenir descuidat al Dr. Borràs, el seu bisbe auxiliar, i en aquest sentit he rebut anònims i fins amenaces. D'això mateix s'havia acusat reiteradament al Cardenal: de preocupar-se només de salvar-se ell descuidant la salvació del seu fidel auxiliar. Avui, mentre esperem il·lusionadament el retorn de les despulles del Cardenal de la Pau, m'ha semblat que res seria tan escaient a la commemoració d'aquest fet històric i res seria tan agradós al Dr. Vidal i Barraquer com parlar de les dues figures juntes, inseparables durant moltíssim anys a la terra, inseparables des de fa molts anys en el gaudi de la visió del Pare, al cel. Així crec que tenim el dret de creure-ho com a cristians. A ningú, però, hauria d'estranyar el meu esforç en parlar de Vidal i Barraquer ja que ho faig com a cambrilenc i és lògic que, per això, m'ocupi més de l'una figura que de l'altra.

El Cardenal, en el seu testament espiritual atorgat i firmat al Vaticà el dia 2 de març de 1939, hi feia constar una clàusula, la cinquena, en la que deia textualment, en la seva primera part: «Si moro a l'exili, desitjo que les meves despulles siguin traslladades a Tarragona i soterrades a la capella de Sant Fructuós o a la del Santíssim Sagrament de la Catedral, juntament amb les que s'hagin pogut trobar del meu mai no oblidat bisbe auxiliar, el benamat doctor Borràs, al cel sia». Podem fer constar que al pensament del Cardenal va ser sempre present la figura del Bisbe Auxiliar i el seu desig era el d'esperar junts la resurrecció del fi dels temps. Dissortadament no podrà ser perquè Déu, a vegades, disposa les coses

de manera contrària al desig dels homes, però no serà per manca de la voluntat de l'arquebisbe Metropolità.

La relació del que més tard seria bisbe titular de Bisica

amb la família Vidal venia de molt lluny. Quan en Manuel Borràs era un seminarista jovenet ja freqüentava la casa del canonge Benet Vidal i Gimbernat, oncle carnal del futur titular de la cadira de Sant Fructuós i també cambrilenc il·lustre, per tal d'escorcollar en la biblioteca del capítular de la seu tarragonina tot allò que necessitava pel seus estudis. Tot i això, Borràs, que era dotze anys més jove que Vidal i Barraquer no va tenir massa contactes amb el que més tard seria cardenal, ja que mentre Borràs era al Seminari de Tarragona, adolescent, el jove Vidal i Barraquer feia els seus estudis civils a la Universitat de Barcelona. I fins i tot feu a Barcelona els primers cursos de la seva breu etapa d'estudis eclesiàstics. Seria el 1896 o 1897 que Vidal i Barraquer passà al Seminari de Tarragona i allí es trobà amb Borràs que tenia també ja adelantats els seus estudis. Mossén Francesc fou ordenat sacerdot el 17 de Setembre de 1899 i mossén Manuel, quatre anys més tard, el 19 de Setembre de 1903. El primer tenia trenta-un anys i el segon vint-i-tres.

Ni l'un ni l'altre van seguir el conegut escalafó de vicari, rector, etc. Vidal i Barraquer ocupà càrrecs de confiança en la cúria quasi tot seguit de la seva ordenació i, segurament que a instàncies seves, també Borràs i Ferré, el mateix 1903, entrà com a oficial del Tribunal Metropolità. I a la cúria tarragonina varen restar sempre junts, fins que el 24 de Maig de 1914 el Dr. Vidal i Barraquer, consagrat ja bisbe, prenia

possessió de la seva diòcesi de Solsona, emportant-se'n cap al seu nou bisbat al Dr. Borràs al que nomenà Secretari de Cambra entrant ja aquest, contra el que era en aquell temps costum normal, a formar part de la «família» i casa del prelat i essent nomenat més tard canonge i Vicari General. El 7 de Maig de 1919 el bisbe Vidal era preconitzat arquebisbe de Tarragona, arxidiòcesi de la que va prendre possessió el 4 de Desembre i, al retornar a Tarragona, amb ell també vindria el Dr. Borràs que seria també nomenat Secretari de Cambra, ocupant diferents càrrecs curials fins que, el 1923, el que era Vicari General de Tarragona Dr. Serra i Socarrats va ser preconitzat bisbe de Canàries i el Dr. Borràs i Ferré seria nomenat pel ja per aquell temps Cardenal per a ocupar el segon lloc de l'arquebisbat, el de Vicari General, càrrec que ja no deixaria fins a la seva mort.

Vint-i-dos anys de viure plegats, sota el mateix sostre, compartint la mateixa taula i les mateixes inquietuts, havien creat en el Cardenal un clima de confiança extraordinari i en el Dr. Borràs un clima de fidelitat sense parió que el farien el braç dret del seu superior amb una perfecta compenetració d'esperit.

Naturalment que el Cardenal no fou un element passiu en la preconització del Dr. Borràs, l'any 1934, com a bisbe titular de Bisica i auxiliar de Tarragona. Qui més bé que el Dr. Borràs el podia ajudar en el govern de l'arquebisbat! El doctor Vidal i Barraquer ja començava a tenir anys i a més de l'arxidiòcesi de Tarragona pesava damunt de les seves espatlles el càrrec de President de la Conferència de Metropolitans d'Espanya. La compenetració es feu encara més completa i l'estima més plena.

Necessàriament tenim de passar per alt, donat el caire d'aquest treball, els esforços dels dos personatges per mantenir l'Església de Tarragona viva i actuant en el curs d'uns temps calamitosos i plens de dificultats, pervinguessin aquestes tant de l'anticatalanisme roen de Primo de Rivera com de l'anticlericalisme de les forces polítiques de la República. En les més amples i completes biografies del Cardenal podran trobar-se exolicacions més detallades. Tampoc podem entretenir-nos explicant fil per randa tot el que va passar als Drs. Vidal i Barraquer i Borràs i Ferré en el temps comprès entre la vesprada del 21 de Juliol i la tarda del 12 d'Agost del 1936. Però sí que és obligat d'escriure quelcom de les darreres hores que passaren junts.

El Comissari de la Generalitat a Tarragona havia visitat el palau per pregar al Cardenal que l'abandonés i no ho havia aconseguit. Davant la gravetat del cas, és el diputat senyor Galés qui, per telèfon, parla amb el Dr. Vidal per dir-li que si no és amb sang no es podrà salvar la seva vida. I l'arquebisbe diu: «No! No vull que, per culpa meua, es vessi la sang del poble». I es decideix a marxar de Tarragona, cap a Poblet; amb ell l'inseparable Dr. Borràs i tres sacerdots més. Noves dificultats a Poblet on només restaren relativament tranquils dos dies. La tarda del dia 23 un escamot d'incontrolats anà a detenir el Cardenal. El Dr. Borràs es feu d'immediat el propòsit de seguir-lo. «Senyor Cardenal, jo us acompanyo!» —digué el bisbe. «No, vosté no vingui» —li respongué el Dr. Vidal— «A mi em venen a cercar i potser que em matin. No demanen per vosté. Quedi's aquí i faci el que pugui per l'arquebisbat». Una abraçada, la darrera, uní els dos prelats.

Tota una sèrie de desgavells feren que el Cardenal anés a parar a la presó de Montblanc ja quasi a la mitja nit. L'endemà, dia 24, i fei cap també, detingut, el Dr. Borràs. Els dos prelats mostraren el desig d'estar junts. No aconseguiren ni veure's.

En el curs d'aquests aldarulls el Govern de la Generalitat, avisat, s'havia començat a preocupar delerosament de salvar el Cardenal. Telefonades de Ventura Gassol i del president Companys a Montblanc aconseguiren de lliurar Monseñor al diputat senyor Soler i Pla que havia vingut expressament de Barcelona per emportar-se'l cap a la Ciutat Comtal. «Que vagin a cridar el Dr. Borràs —digué el Cardenal— dirigint-se a un membre del Comitè, que no feu cap cas de les paraules de l'arquebisbe. «Aquí s'hi troba el meu bisbe auxiliar i cal que vingui amb nosaltres!». «No pot ser» —con-

testà el del Comitè— «No tenim instruccions per portar-lo a Barcelona. L'ordre de trasllat ha vingut per a vosté sol». No hi va haver res a fer. Ni tan sols van accedir a deixar que es despedissin. Ja hem dit que l'abraçada de Poblet va ser la darrera. El biògraf del Cardenal, Mn. Ramon Muntanyola, al final dels capítols 28 i 29 del seu llibre i en l'apartat «Una idea obsessiva» descriu com el Metropolità de Catalunya es va preocupar d'una manera constant i intensa de la vida i de la seguretat del seu Bisbe Auxiliar. En va parlar amb els consellers de Sanitat i de Cultura i amb altres consellers del govern autònom de Catalunya i amb els cònsols de França i d'Itàlia. Fins el moment de pujar al vaixell italià, al moll de Barcelona, va insistir amb angoixa per la sort del Dr. Borràs. Era la nit del 30 de Juliol.

Els plans de Déu devien ser uns altres. En van fer gestions sense resultats. No podem oblidar que el Cardenal no estava en condicions de «manar». No podia fer més que demanar i pregar als uns i al altres, i això ja ho va fer prou.

El bisbe Borràs romangué a la presó de Montblanc fins el dia 12 d'Agost. Aquest dia, després de dinar, l'anaren a cercar a la seva cella i se l'emportaren fins a un indret, a un quilòmetre aproximat del poblet de Lilla, agregat de Montblanc, on a uns cent metres de la carretera li tiraren un tret per l'espatlla. Eren les dues de la tarda.

El Cardenal ho va saber a finals d'Agost. El dia 2 de Setembre ho comunicava per escrit al Cardenal Secretari d'Estat del Vaticà. Eugeni Pacelli. Era una carta adolorida: «A mi m'ha afectat profundament —deia— aquesta notícia, tan inesperada. Jo el creia presoner en un vaixell del port de Tarragona...».

No, no creiem pas que ningú que conegués al Dr. Vidal i Barraquer o que, sense conèixer-lo, s'hagi entretingut una mica a aprofundir en la seva manera de ser i d'obrar, pugui passar-li pel cap la idea de l'abandó i de la despreocupació del Cardenal pel seu fidel col·laborador de tants anys en les seves tasques pastorals. Estem segurs que aquest és l'insult més groller que es pot fer a la memòria del Metropolità de Catalunya. I ni la història ni els testimonis que queden ens permeten dubtar poc ni gaire de la profunda estima i de l'entranyable compenetració que es tenien aquells dos homes de Déu.

Vaig tenir, fa uns mesos, una conversa sobre aquest tema amb aquesta glòria de les lletres catalanes que és en Ventura Gassol que havia tractat molt al Cardenal i que és un bon testimoni, al menys, de dos moments claus en la vida de l'insigne prelat cambrilenc: la seva salvació de les mans dels que el tenien pres a Montblanc i la seva posterior expatriació a Itàlia i la tarda passada amb el Cardenal a Friburg de Suïssa el dia anterior a la seva mort. Ventura Gassol em va dir unes frases colpidores que diuen prou en favor dels dos personatges quina mútua relació hem intentat d'història i amb les frases d'aquest testimoni d'excepció voldria acabar. Del Dr. Borràs em deia «El bisbe Borràs havia estat el meu confessor personal. Doncs mireu si me l'havia d'estimar jo a aquest home! Era una gran persona, era el Bisbe Auxiliar digne de l'alçada del Cardenal». I de l'espina que l'arquebisbe portava clavada al cor des de la mort del Dr. Borràs em va dir: «El Cardenal Vidal i Barraquer tenia un problema que era la mort del Dr. Borràs. I no vivia tranquil. I això dona una idea de la grandesa del seu esperit. No vivia tranquil per l'enyorança del bisbe Borràs i la preocupació de saber com era que no es va poder salvar; doncs jo li vaig explicar i això el va tranquil·litzar».

Els plans de Déu són, a voltes, inimaginables i els fets històrics una col·laboració impensada a aquests plans. I els tenim d'acceptar sense trencar-nos el cap en voler esbrinar el per què. El que sí sabem és que el Dr. Vidal i Barraquer i el Dr. Borràs i Ferré eren dos homes extraordinàriament entregats a procurar la glòria de Déu i el bé dels homes. I que els dos varen sofrir un veritable martiri, perquè hi ha moltes maneres de que un home sigui martiritzat.

Vidal i Barraquer i Borràs i Ferré són i seran sempre un binomi exemplar i gloriós en la història de l'Església de Tarragona.

Visita a la Valsainte abans del retorn de les despulles del Cardenal Vidal i Barraquer

Fra Albert M. Berenguer, monjo de Poblet.

Quan, per la Revista Cambrils, em vaig enterar que es dedicava un número EXTRAORDINARI a la memòria del Cardenal Vidal i Barraquer, de seguida em vingueren ganes d'escriure algun fet del nostre Cardenal, però les ganes es marçiren i no vaig voler pensar-hi més... fins que vingueren dos amics cambrilencs a passar uns dies a Poblet, i tant m'esperonaren perquè escrivís un petit article en homenatge al nostre Cardenal, que em vaig animar. El meu escrit no és molt valuós ni extensiu, ja que hi ha d'altres escriptors com el Rvt. Mn. Ramon Muntanyola (A.C.S.) i el meu bon amic Salceda que tantes pàgines han aportat plenes de vida i de color. El que escric són unes pàgines viscudes en visitar la Cartoixa de la Valsainte on vaig poder contemplar, en uns moments d'intensa emoció, les despulles del Cardenal de la Pau: Francesc d'Assís Vidal i Barraquer.

Han passat ja 35 anys des de que el nostre Cardenal va morir a Fribourg (Suïssa), el 13 de setembre del 1943, i les seves despulles seran aviat entre els seus convilatans. Tot Cambrils les rebrà amb amor, respecte i veneració, ja que tots l'estimem, perquè encara perdura entre nosaltres el seu record. També jo me l'estimo: vaig néixer davant per davant de casa seva l'abril de l'any 1928. Per tant érem veïns, i amb la seva família ens lliga una gran amistat que mai no es trencarà...

A més, el meu estimat veí i Cardenal, em va confirmar el dia de la Mare de Déu de la Mercè a l'Ermida de la Verge del Camí. Era l'any 1932... Passaren els anys, i és que tot passa en aquest món! Un matí d'un dijous del mes de Febrer de l'any 1973, el Pare Abat em cridà al seu despatx per dir-me si volia acompanyar-lo a Suïssa. Li vaig respondre que sí de seguida, així podré visitar la Cartoixa de la Valsainte on estan les despulles del nostre Cardenal tan estimat. Marxarem cap a Suïssa el dia 18 de Febrer a la tarda, i arribarem a Fribourg al migdia del dia següent. Ens allotjàrem al Monestir germà d'Hauterive, vora Fribourg. Feia una mica de fred ja que aquells dies havia nevat. Era molt bonic de veure tanta neu; em venien ganes de cantar aquella cançó tan bonica dels nostres Pastorets: «Als monts i a la plana blanqueja la neu...».

Com que el Pare Abat tenia feina en el monestir, i havíem d'estar-hi uns quatre dies, perquè poguéssim conèixer una mica Suïssa, ens deixà anar a voltar per aquella bella i petita nació, on a l'estiu els seus prats estan plens de vaques, i a l'hivern de neu. Visitarem les cèlebres abadies benedictines d'Engelberg i Einsiedeln, i el monestir de monges cistercenques a Wurmsbach. De retorn visitarem Ginebra.

Venia amb mi per acompanyar-me Fra Bernardí. Es que sap francès. Si hagués anat tot sol per terres suïsses, m'hauria perdut, perquè el francès no el sé parlar, però com diu l'adagi: «Preguntant a Roma es va». Tots els llocs els trobarem molt pintorescos i bonics, però a mi em faltava el motiu principal de la meua anada a Suïssa: poder resar i contemplar les venerades despulles del Cardenal de la Pau; els meus desigs foren realitzats, ja que al matí d'aquell fred di-

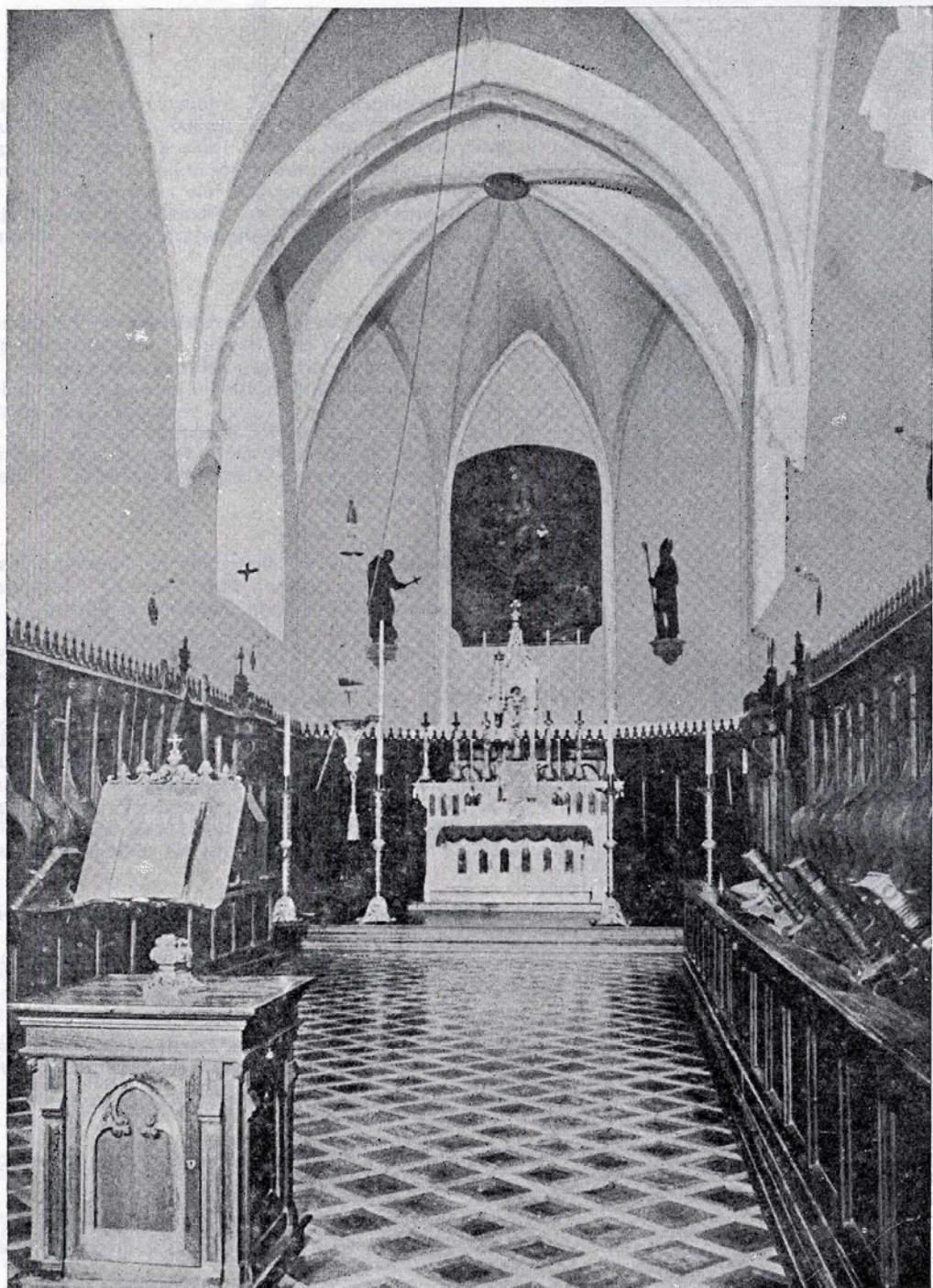
vendres dia 23 de febrer fórem portats en cotxe a la Cartoixa de la Valsainte. Feia un fred que pelava, les carreteres estaven glaçades, i tota la terra coberta de neu. L'espectacle era meravellós i bonic, inclús, no sé si era degut a que tot el que contemplava era immensament ple d'una bellesa singular, ja que la natura anava tota vestida de blanc com una núvia en ple hivern a l'encontre de l'espòs, que no sentia gens el fred. Es que en contemplar coses formoses totes elles d'e bellesa poètica es transformen en sedants saludables per l'ànima i pel cos. A més, cada vegada que el cotxe anava menjant quilòmetres i més quilòmetres, m'atancava cada vegada més a la meta tan desitjada: contemplar de prop les despulles del Cardenal de la Pau.

Arribarem a la Cartoixa, la visitarem detingudament. Era molt freda, per cert. Allí sí que tremolava! Les creus del cementiri dels monjos estaven totalment cobertes de neu; el sudari blanc feia de tapís a la terra d'aquells que reposen en la Pau d'Aquell que viu eternament amb ells!

Per fi arribà el moment de dir al monjo cartoixà, que tan amablement ens acompanyava, si ens deixaria veure les despulles del Cardenal cambrilenc. Ell em preguntà si coneixia al Cardenal Sant, car ens explicà que sempre que anava a la Cartoixa, el nostre Cardenal, pel seu bon exemple a tots els monjos edificava. El tenen com un sant. Li vaig dir: «Miri si el coneixia que érem veïns, em va confirmar i a més conec molt a la seva família, especialment als seus nebots.

Tot seguit anà a cercar la clau de la Capella mortuòria, a la porta de la qual hi havia un quadret en lletres gòtiques amb les paraules pronunciades pel papa Sant Gregori VII i que tant escauen al nostre Cardenal: «He estimat la justícia i he odiat la iniquitat: per això moro en l'exili». Entrarem en aquella severa i senzilla estança on hi havia la caixa. L'obrí... i contemplarem uns moments el cos embalsamat del nostre plorat Cardenal. A mi m'impressionà tant que mentre resàvem el «De profundis», em queien les llàgrimes. El Pare Abat també es va impressionar molt... El monjo cartoixà tancà altra vegada el fèretre, i silenciosos marxarem d'allí... El Cardenal de la Pau romaní allí en l'oblit, sort que davant de Déu no som anònims, ja que «el just, viu eternament, el Senyor li guarda la recompensa, i és l'Altíssim qui es preocupa d'ell» (Sa 5,15), per això no roman en l'oblit. En el cor de tots aquells que l'estimem ell hi és present, i l'amor, que sap fer meravelles, ha fet que les seves despulles que semblava que serien oblidades, que permanexirien per sempre «en terra estrangera», estaran entre nosaltres. Aquell Cardenal Bo que amb la seva senzillesa evangèlica atreia els cors de tots els homes, perdonant àdhuc a tots els seus enemics: aviat el tindrem aquí. Eren els seus grans desigs, així ens ho demostra en el seu Testament Espiritual: que les seves despulles fossin enterrades en la Capella de Sant Fructuós de la Catedral de Tarragona.

Aquests seus desigs, ben aviat seran realitat!

L'església de la cartoixa de la Valsainte (a Suïssa) on fins ara les despulles del Cardenal han esperat el retorn a la seva terra.

RECORDS D'UN CAMBRILENC

Casa nadiua del Cardenal a Cambrils

Amb motiu del trasllat de les despulles del Cardenal Vidal i Barraquer des de la Valsainte (Suïssa) a Cambrils i Tarragona, on trobarà a la seva seu el repòs definitiu, la Revista CAMBRILS li dedica un nombre extraordinari i amb molt de gust ofereixo la meua col·laboració sol·licitada.

Com nebot que havia conviscut amb ell en les seves freqüents estades en la nostra casa, fins el seu obligat exili al començar la guerra civil, crec que el màxim està en explicar algunes anècdotes viscudes junt amb els trets més destacats del seu caràcter.

Aquest trets estan molt ben sintetitzats en una carta del Prior de la Valsainte, Dn. Nicolás Barrás, que tant el va conèixer els darrers anys de la seva vida, que diu «D'una humilitat sincera que us posava immediatament en confiança» i també «ferm en la fe, defensor intrèpit d'allò que considerava el dret i la justícia, ple de caritat». Que ens confirma parcialment el Cardenal Journet a l'escriure: «incapaç de deixar-se vèncer per les dificultats, quan havia vist on era el seu deure».

L'humilitat o senzillesa en el tracte va fer que per nosaltres fos un membre més de la família al que respectàvem, tot tenint-li una confiança total. Recordo que recuperant-se a casa d'una malaltia, durant el període de la Dictadura de Primo de Rivera, s'entretenia amb els nostres jocs i a vegades ens preguntava la lliçó de gramàtica o matemàtiques, cosa que he de dir que em festiguejava bastant i alguna vegada li deia una lliçó per altra.

El compliment del deure ho considerava un fet essencial, així quan de jovenet en una ocasió m'entretenia en pregar en lloc d'estudiar em va dir: «Ara val més que estudiis». També va ésser en compliment del deure que el 18 de Juliol de 1936 se n'anés d'un lloc tranquil com era casa nostra a Sarrià a la seva residència de Tarragona, lloc on creia devia d'estar en aquells moments de perill. Per cert que amb altres germans el vaig acompanyar i aquesta va ésser la darrera vegada que el vaig veure.

La seva fortalesa es va demostrar en innombrables moments, des de la seva defensa dels drets de l'Església durant la Dictadura, fins la seva negativa a firmar la carta col·lectiva, que l'any 1937 va beneir «La Creuada». Em ve a la memòria un fet que explica Mn. Muntanvola en la biografia del Cardenal, referent al qui ens va dir l'arquebisbe de Sevilla: «Quiero que Vdes. sepan que yo admiro al Sr. Cardenal. Es tal la fortaleza con que defiende a la Iglesia, que en una entrevista con el Sr. Azafia yo pensaba: «De aquí vamos a la cárcel. Pero dice las cosas de tal forma, que no sólo las admiten, sino que le consideran. Al final de la entrevista le dijo: Señor Presidente, aunque V.E. con su política persigue a la Iglesia, todos los días rezo en la Misa para que Dios haga recordar que tiene un alma que salvar».

He de referir-me ara a uns fets esdevinguts a darrers de l'any 1952, en el que vaig fer un viatge a Roma i el Pare Albareda, Bibliotecari del Vaticà em va dir, amb els ulls espurnejant de llàgrimes:

«Què n'era de bondados el Sr. Cardenal Els seus darrers anys passats a la Cartoixa, afirmaren encara més la seva espiritualitat».

L'endemà el Sant Pare Pius XII al dir-li que era nebot del Cardenal Vidal i Barraquer, digué:

«Oh el Señor Cardenal! Tan bueno! Tan bueno y tan querido» —respongué el Sant Pare amb to afectuós i suggeridor de records.

En ésser nomenat Cardenal pel Sant Pare Joan XXIII, el Pare Albareda va fer el propòsit d'entrar a Catalunya junt amb les despulles del Cardenal Vidal i Barraquer, segons consta en una carta seva, per això canviant en part el text de la mateixa, acabaré dient: «En atancar-se el moment» del trasllat de les seves despulles «s'em fa intensament viva la gran figura del Cardenal Vidal i Barraquer, Arquebisbe de Tarragona, tan injustament exiliat fins a la mort».

Ramon VIDAL-BARRAQUER I MARFA.

En l'escaïença del retorn de les despulles del Cardenal Vidal i Barraquer

No crec que el retorn de les despulles del Cardenal hagi d'ésser un homenatge a la seva persona. No el necessita. Ni crec que el nostre país necessiti avui triomfalismes. Les despulles són catalanes i tornen a casa. Ací les hauriem de rebre com qui torna a tenir a la vora algú molt estimat i significatiu.

No cal cercar altre significat distint que el que té aquest retorn.

A l'à, a la cartoixa de Vallisanta, de Suïssa, sobre la tomba hi havia escrit: «He estimat la justícia i he avorrit la iniquitat, per això moro a l'exili». Els exiliats per causa de la justícia evangèlica poden morir lluny, però queden entre els seus, pesen i aviven com una consciència. Vivent i àdhuc mort, el Cardenal fou la consciència de l'Església catalana, la més sumorta i callada, però la més viva.

Fou aquell veritable creient, aquell home d'Església que a l'hora de la guerra ni va estar amb els vencedors ni amb els vençuts. Volia estar i va estar amb els morts i amb els pobres.

En uns temps tan polititzats com els nostres, el Cardenal mai no va fer política partidista. Tot senzillament va creure en la possibilitat cristiana d'una Església dels qui mai no vencen. Perquè parlar de vencedor vol dir parlar de vençuts, vol dir un poder que esclafa un altre. I l'Església no pot ésser un poder d'aquest món. Els poders que ha rebut del Senyor han d'ésser sempre ofrena i servei.

Si el Cardenal hagués volgut triomfar amb els triomfadors, no hauria mort a l'exili. I és clar que, si hagués volgut triomfar amb els vençuts, no hauria mort oblidat, en aquella solitud de les ànimes de Déu, amb quatre amics que li cantaren la missa de difunts. Ell, home evangèlicament independent, que no vol dir neutral, no va voler triomfar de cap manera en aquest món.

Per això ara retorna com un símbol de què Déu demana a l'Església catalana en aquests moments.

La història no es repeteix, però torna.

Avui dia, l'Església, nosaltres, ha de perdre les ganes de guanyar, per tal que guanyi el Crist: «Cal que Ell creixi i que jo minvi» (Jo. 3,30).

El nostre Cardenal retorna senzillament, ni vencedor ni vençut i ens demana a cau d'orella més humilitat i més fidelitat al Crist i a les línies mestres del nostre país.

† Miquel, bisbe de Solsona.

Solsona, 3 d'abril de 1978.

Com un feligrès de Cambrils

Permeuteu-me una confessió. Potser és ingènua. Es aquesta: Aquests dies m'agradaria ésser un de vosaltres, un conciudadà vostre; m'agradaria sentir com vosaltres, com un feligrès de Cambrils.

El goig i l'esperança amb què l'Església de Tarragona i totes les de Catalunya esperem i rebrem les despulles del venerat Cardenal, han de tenir forçosament entre vosaltres un regust especial i un ressò, fins a cert punt, més profund. Han de tenir un regust saborós com el del pa de casa. Un ressò com el de les campanes del propi campanar, conegut de sempre i que només entenen els fills del poble.

Als qui no som de Cambrils, aquest goig i aquesta esperança ens queden com en un espai més ample, potser més solemne, més multitudinari, més seriós i responsable, però que no copsa aquell escalf íntim, propi només de l'espai petit i acollidor de la llar.

El goig, doncs, per a vosaltres serà més complert. També, sens dubte, us serà més entenedor el missatge de reconciliació i de pau que el vostre gran compatriota a tots ens duu. Sou els primers que l'heu de fer vostre.

Les dues feligresies de Cambrils han d'ésser exemple de família reconciliada i pacífica. La data del dilluns de Pasqua Granada us porta compromís i esperança de pau a vosaltres. Us el porta en nom del Crist, que ell va estimar, i en el de l'Església, que ell va servir.

M'agradaria de poder escoltar aquest missatge amb les vostres orelles. Em sembla que l'entendria més bé.

Sortosos vosaltres que ho podreu fer. Us en felicito.

† Josep Pont, arquebisbe - primat de TARRAGONA.
Tarragona, abril del 1978.

El Cardenal Vidal i Barraquer

Conocí personalmente al Cardenal Vidal y Barraquer cuando era Arzobispo de Tarragona; en aquellos años difíciles de la II República Española.

Fue entonces cuando el Cardenal dio su talla humana y de hombre de Iglesia con su postura auténticamente eclesial que no todos compartieron, por desgracia.

Conocí mejor la vida del Cardenal cuando fui a Solsona como Obispo. El había sido también Obispo de aquella diócesis y eran bastantes los sacerdotes que le conocieron y que me hablaron repetidamente de su gran espíritu pastoral.

Por circunstancias, realmente inexplicables, el Cardenal tuvo que vivir los últimos años de su vida alejado de su diócesis y murió fuera de España.

Creo que todos fuimos injustos con él.

Juzgo indispensable la reparación que se le va a hacer ahora trayendo sus restos a su querida diócesis de Tarragona, a la que dedicó tantos afanes y trabajos.

Yo, que me he tenido que encontrar en circunstancias difíciles, respecto a las relaciones Iglesia-Estado en España, he podido encontrar en su actuación en tiempos semejantes una orientación magnífica para acertar en mi labor.

La Iglesia en España ha de unirse a ese homenaje que van a rendirle sus diocesanos y todos los catalanes. El prestó un gran servicio a la misma, aunque no fuese reconocido.

† Vicente, Cardenal ENRIQUE Y TARANCON.

El retorn de les despulles mortals de Vidal i Barraquer és un acte de justícia i de lleialtat envers el Cardenal de la Pau per part del poble de Catalunya, però sobretot d'aquesta Vila de Cambrils que s'honora de tenir-lo entre els seus fills més preclars. L'hem de celebrar no amb esperit de reivindicació amarga, sinó amb joia i agraïment, tot constatant que pels deixebles de Jesús Ressuscitat la calúnnia, l'odi, l'opressió no tenen l'última paraula, sinó la veritat, la reconciliació i la pau, encara que en certs moments de la història només siguin defensades per la veu feble i heroica d'un sol home!

Que la fermesa introntollable del Cardenal ens encoratgi a donar respostes valentes als problemes de l'hora present i a treballar conjuntament pel futur del nostre poble!

† Cassià M. Just, abat de Montserrat.

El Cardenal, l'Església i la política

Per al nostre Cardenal era com una santa obsessió: cal deslluitar l'Església de totes les traves que la lliguen al poder polític. Signe i salvaguarda de la dignitat transcendent de la persona humana (com diu el Concili Vaticà II, GAUDIUM ET SPES 76,2), l'Església no es pot sotmetre a cap sistema polític, ni econòmic, ni social —i encara menys a un règim polític determinat. S'havia dit tant, sota la monarquia i malhauradament també durant la república, que l'Església espanyola era «consustancial amb la monarquia». Com si la vida espiritual, religiosa, de la gent d'aquest país depengués de l'ajuda —interessada— del govern i del dret reial de nomenar els bisbes!

Per això el Cardenal Vidal i Barraquer tingué sempre tanta cura de no «fer política», en el sentit de política de partit: de no arregar-se el dret de decidir quin partit era el bo ni quin règim podia apropiarse una legitimitat qualsevol «per la gràcia de Déu». Respectar el poder constituït i mantenir la independència de l'Església en front de l'Estat, són les dues regles fonamentals de la relació de l'Església amb la comunitat política, que el Concili defineix i precisa clarament, al lloc esmentat. Abstenir-se, doncs, de «fer política» és el suprem consell, l'ordre que el Cardenal donava a's seus clergues fins i tot en el seu testament espiritual.

Ara bé, paradoxalment, aquest home que maldà tota la seva vida, fins a morir en l'exili, per tal d'alliberar l'Església de les intrusions del poder civil, va haver de «fer política» constantment, també durant tota la vida! Perquè ell sabia molt bé, com ho afirmà més tard el Concili, que si cal que l'Església s'espiritualitzi i visqui afranquida dels interessos temporals és precisament perquè té el dret i el deure de

donar un judici MORAL sobre les lleis i sobre els esdeveniments de la vida pública, sobre tot quan entren en joc els drets fonamentals de la persona humana. I per això qualsevol cristià —i amb molta major raó el bisbe— ha de sentir el pes de la seva responsabilitat i l'obligació de manifestar-se clarament en els moments greus de la vida del seu poble.

I política en va haver de fer en front de la dictadura de Primo de Rivera, en front dels governs de la República, quan va refusar —noblement— de signar la carta col·lectiva dels bisbes espanyols en favor del partit que havia provocat la nostra guerra incivil (una carta demanada pel propi general Franco), quan sol·licitava de la Santa Seu que proposés una conferència internacional per tal d'acabar la guerra a través que amb l'esclafada pura i simple d'un dels dos bàndols. I llavors feia ànduc alta política internacional!

Es que si nosaltres refusem de veure la realitat de les coses polítiques, la política se'ns tirarà al damunt i ens obligarà a comptar amb ella. El Cardenal Vidal i Barraquer assumí amb plena consciència aqueixa realitat. No per fer política partidista. Sinó per defensar els drets de les ànimes, que, com diu ell mateix, són els drets de Déu. Aquesta seva norma de conducta, ell l'exposà repetidament a Roma, afegint que si la Santa Seu ho estimava oportú, ell estava disposat a canviar-la sense amagar, però, les seves raons.

I l'ordre de canviar la seva norma de conducta no la va rebre mai. Per això, exemplarment, morí en l'exili.

RAMON SUGRANYES DE FRANCH.

Premi "VIDAL i BARRAQUER" d'articles periodístics
convocat per Òmnium Cultural

EL CARDENAL VIDAL i BARRAQUER, UN HOME LLIURE

Autor: Miquel Estradé i Ciurana

Les meves relacions personals amb el cardenal Vidal i Barraquer foren les que hi solia haver aleshores entre un jove seminarista, estudiant d'humanitats i filosofia, i el seu bisbe. Escasses, doncs, i de poca importància, més tirant cap a l'anècdota que portant a un coneixement profund.

Els qui obteníem una beca per als estudis l'anàvem a veure al Palau. L'entrevista era curta, però deixava marca: el despatx, la figura del cardenal amb el seu aire amable i acollidor, les paraules d'encoratjament... Dels pontificals a la catedral durant les vacances, on els seminaristes que vivíem a la ciutat havíem d'anar a fer d'acòlits, o del que fos —potser només a fer munt!— amb l'única preocupació de passar-nos-la tan bé com poguéssim sense haver de treballar gaire, en tinc un record curiós: que al cardenal, l'haguessin de calçar al presbiteri a recer del parament de la capa magna estesa, cosa que, pel que hom veia, li feia tan poca gràcia com als qui ho duïen a terme.

Un any, al començament de curs, corrien entre nosaltres uns rumors no gens agradables. Es deia que no aniríem a casa per les vacances de Nadal, perquè a Roma pensaven que era molt millor que les passéssim ben guardats al seminari. Fou per la Immaculada que el cardenal ens ho anuncià oficialment, ens en donà les raons, ens en féu veure els aspectes positius..., però les belles paraules no ens convenien, i ja podeu imaginar-vos com ens anava el cor. Quan ja ens vàiem la cosa perduda, el cardenal, amb un somriure satisfet i sornaguer alhora, després d'un silenci tàctic continuà: «Però... «Tot canvià de cop: els rostres s'il·luminaren, els cors reprengueren el ritme normal. I quan explicà que ell havia aconseguit que els de Tarragona féssim aquell any les vacances com sempre, esclatà un aplaudiment interminable. I el cardenal, movent-se a la cadira, una cadira de braços en la qual n'hi haurien cabut tres com ell, anava fent discretament senyal que paréssim d'aplaudir.

Una nit, quan al seminari tothom dormia, uns pocs arrauxats saltàrem a la muralla, ens vam arribar fins a la torre del palau i allí, mentre el cardenal i els seus familiars resaven el rosari —llurs ombres passejant-se amenaçadores sobre la paret del fons—, nosaltres menjàvem, bevíem i fumàvem, tot llevat de les pastes, «regal» del cardenal.

I vingué la guerra del 1936. Després d'un mesos de servei militar a Saragossa, vistos per alguns com una reeducació necessària per al pobre foraviat que havia estat ja soldat amb l'exèrcit de la República, vaig tornar al seminari. La figura del cardenal reaparegué amb uns aires nous, i nasqué en tots nosaltres un desig immens de tenir-lo altre cop. Aquells anys se significaren per uns moments periòdics d'il·lusió d'aquest retorn esperat. Més d'un cop correqué la veu que el teníem ja a Barcelona. Era viure als núvols, ja ho sé. Prou que la realitat curava de fer-nos tocar terra altre cop: però no escarmentàvem. El nostre desig i l'actitud més aviat reticent de la majoria dels superiors ens engrescaven a demanar la lluna.

El setembre del 1942 jo vaig entrar a Montserrat, i, al cap d'un any just, un dia de setembre del quaranta tres, després

de sopar, el pare Abat Aureli ens comunicà la mort a Suïssa del nostre cardenal. Em sembla que mai no oblidaré la frase, molt poc evangèlica, que se m'escapà aleshores i que ara més m'estimo no reproduir.

Al començament del trenta nou, abans que obrissin novament el seminari, jo havia tingut ocasió de parlar uns moments amb un religiós cartoixà que venia de Farneta, la cartoixa on residia habitualment el cardenal. Li vaig preguntar si el cardenal tornaria a Tarragona, si en tenia ganes. La resposta fou categòrica: De genollons, si podia! Sense que jo me n'adonés, aquella frase va marcar profundament la meua actitud envers el cardenal i les persones i coses que se li referien. De genollons volia dir que se'n moria de ganes, que no ens havia oblidat, ni durant la guerra ni aleshores, que en aquells moments donaria qualsevol cosa per ser amb nosaltres. A mida que creixien l'admiració i la compassió pel cardenal, uns altres sentiments, covats de temps sorgien amb força.

Es que al costat del de genollons hi havia la segona part: si podia. He de reconèixer que l'estat d'esperit amb què la majoria de nosaltres tornàvem al seminari es ressentia d'uns judicis perillosament simplistes de la situació passada i del moment present. El patir personal d'aquells tres anys amb tot el que havíem hagut de presenciar i d'aguantar, feia que contrastéssim molt els camps: blancs i negres. Atribueixo al si podia del religiós cartoixà el desbloqueig que aleshores començà d'iniciar-se. Volia i no podia: per què no podia?

La resposta més immediata a aquesta pregunta em semblava clara: per la seva actitud durant la guerra civil, concretament per la seva negativa a signar la carta col·lectiva d'els bisbes espanyols el 1937. A mida que anava pensant en tot això, les meves opinions tocant al drama anaven aclarint-se. Els colors s'havien anat matisant. Jo sabia, per experiència, com s'havia treballat en el camp cristià a Tarragona: coneixia la magnífica labor d'e tants i tants sacerdots que, sense por —o amb por, tant se val!—, compliren el seu ministeri. Vàrem anar sabent coses també de l'altra banda, on no tot era beneït, ni de bon tros. I, malgrat un silenci opressiu sobre uns fets i una orquestració eixordadora d'uns altres, vaig comprendre l'actitud del cardenal com l'actitud d'un home lliure. Empresonat, exiliat, calumniat, tot el que vulgueu, però fonamentalment i irrenunciament un home lliure.

L'any 1951, estudiant a Fribourg, vaig tenir l'ocasió d'anar a la cartoixa de La Valsainte a pregar davant les despulles del qui havia estat el meu cardenal, el bisbe que jo havia estimat en les temporades bones i que havia enyorat tant en les dolentes. Em va venir al pensament la memòria de sant Fructuós, bisbe de Tarragona i màrtir, i les dues imatges se'm van sobreposar. De sang o d'incomprensió, hi veia dos màrtirs, que vol dir dos testimoniatges fins a la mort. La visió del cardenal com la d'un home lliure se'm féu més forta. Al capdavant no hi ha ningú més lliure que aquell qui és capaç de donar-ho tot per aquells, o per allò, que estima.

El teòleg rus Berdiaeff diu que «la llibertat no és una exigència presentada per l'home a Déu, sinó una exigència

presentada per Déu a l'home. La llibertat no és un dret, sinó una obligació». Acceptar això és comprometre's. Si la llibertat fos només un dret, podríem renunciar a ser lliures. Veure-la com un deure no permet de renunciar-hi: ser lliure és per a l'home una vocació inalienable. Em refereixo fonamentalment a la llibertat interior, profunda, a aquella llibertat que res ni ningú no ens pot prendre, si nosaltres no l'abandonem per por, per comoditat, o per beneiteria.

El cardenal es prenia la llibertat d'aquesta manera: com un deure en funció de l'amor de cara al servei. Tres actituds: llibertat, amor, servei, que formen la fisonomia de l'home de debò, d'aquell que tots voldríem ser, la llavor del qual tots portem sembrada.

El cardenal, en sortir de Tarragona al començ de la revolució, anà a residir a una cartoixa, i hi passà la major part del seu exili. D'una vida activa i de govern, en la qual les circumstàncies el dugueren a figurar molt, a resoldre problemes arduos i delicats, a tractar moltes persones, passa a la vida recollida i silenciosa d'una cartoixa. Cal una frescor remarcable perquè un home d'acció tan compromesa sàpiga trobar la pau i la plenitud en la tranquil·litat d'un monestir. Diu Llavella que «el senyal de l'home lliure és de fer coincidir la joia amb la seva activitat més habitual, i el signe de l'esclau és de separar-les».

Aquesta fou la llibertat bàsica del cardenal, allò que podríem anomenar les mares de la seva llibertat: la disposició a trobar la joia en tot el que li tocava de fer o de passar, cosa que donava a la seva contextura interior un to de llibertat que s'expressava en tota la seva activitat. No era home per a fer cas del que la gent deia o deixava de dir, ni per a conformar la seva conducta segons els inconvenients que li comportava. Algunes de les seves preses de posició no satisfien aquells que enduts per la fallera d'una idea, d'una conveniència o d'un ressentiment, deixaven morir la pròpia llibertat interior i no podien sofrir que els altres fossin lliures. Una llibertat en l'amor de cara al servei no podia accontentar l'home rígid, l'extremista, el rigorós, aquell que la pròpia rigidesa marca i que és esclau així del propi rigor.

Els temps que van tocar al cardenal i la missió que hi haqué de dur a terme no foren fàcils: indecisos, sotraquejats, amb uns salts d'un extrem a l'altre. Aquesta mena de temps són els que converteixen molts homes en extremistes, en oportunistes o en dimissionaris. En èpoques confuses cal un esforç molt gran per veure-hi clar; cal ser capaç d'anar a fons dels esdeveniments i de les persones per no caure en la temptació de la fixació biològica, de l'aprofitament fàcil, o del cansament raonable. El cardenal es mantingué, lluitant i patint, però lliure sempre.

Una de les seves característiques era la franquesa: deia el que pensava, clarament, sense por, desdenyant els compromisos tàctics, les mitges mesures, els oportunismes de mala llei. La llengua dels homes, diu Esquil, no serà ja més empresonada: un poble és alliberat i parla lliurement, així que se li desfà el jou de la força. El jou de la força no és solament el jou del poder: hi ha el jou de la por, el jou de la covardia, el jou de la comoditat, el jou terrible de voler estalviar-se complicacions. Jous tots ells que pesen i afexuguen, jous que esclavitzen i traven la llengua. I que arriben a travar el pensament, el qual s'atrofia i acaba per desaparèixer ofegat per la mena de jou que sigui.

Multitud d'anècdotes demostren la franquesa del cardenal, però on s'expressa més clarament és en la correspondència amb els nuncis i amb la santa seu. Els resultats foren magres bastant sovint. Ell mateix ho insinuava quan deia que la santa seu escolta i fa cas sobretot dels nuncis, les informacions i les interpretacions i els interessos dels quals no sempre eren tan objectius com hauria calgut. La seva lli-

bertat, en moments així, no era frenada per la ineficàcia; el seu interès no era quedar bé, ni tan sols tenir la consciència tranquil·la; el seu propòsit era solucionar el problema. Per això assumia el risc de fer-se pesat i de fer perdre la paciència a aquells a qui es dirigia. Alguna vegada el nunci es molestà del seu llenguatge clar i sense ambigüitats, per bé que sempre respectuós fins quan era tenyit de fina ironia. El cardenal s'estranya que el nunci es molesti: ell creu que podia parlar així i que no havia de fer, perquè la santa seu té dret a saber-ho tot!

Camus escriu que sempre arriba un moment en la història en què aquell que s'atreveix a dir que dos i dos fan quatre és un condemnat a mort. Pel cardenal aquest moment va arribar més d'una vegada i més de dues. Quan deia, per exemple, que era fer un greuge a la clerecia catalana no voler trobar un sacerdot de qualitats per ser bisbe de la seva regió; o quan afirmava que un bisbe, per complir bé i amb promptitud el seu ministeri, ha de conèixer profundament l'idioma, els costums i la manera de ser i gairebé les persones totes de la seva diòcesi; o encara quan donava les raons per a no firmar la carta col·lectiva. Tot veritats com cases de pagès! Però, ja ho deia Bernard Shaw: la veritat és el tresor més gran que posseïm: estalviem-lo! Per estalviar-la, ens la dessem ben desada, sense adonar-nos que és precisament la veritat comunicada i compartida que ens faria lliures.

El cardenal, un home enamorat de la veritat, fou un servidor de l'amor. «Estimeu-vos els uns als altres» era el seu lema episcopal. I moltes de les seves actituds, de les opcions que va haver de prendre durant els anys de grans responsabilitats que va viure, no tenen explicació si no s'interpreten per l'amor. I els judicis que de vegades s'han expressat sobre ell han estat injustos precisament per això, perquè no s'ha tingut present l'amor profund que l'empenyia: l'amor amb què se sabia estimat i l'amor amb què estimava. Als cristians, el fet de ser estimats amb un amor infinit ens posa entre espasa i paret. Els cristians som uns homes acorralats per la consciència d'un amor incondicional. I els bisbes encara més. Acceptar aquest constrenyiment i respondre-hi de l'única manera amb què s'hi pot respondre, amb amor, és, paradoxalment, una de les grans característiques de l'home lliure i un dels grans aliments de la seva llibertat.

La llibertat del cardenal era la llibertat d'un home d'Església, com ho demostra, amb una expressió feliç, allò que digué el cartoixà de Farneta: de genolls tornaria! Només som capaços de tornar de genolls, a casa. El delit del cardenal és una demostració gràfica de la veritat, tan sovint oblidada, que la diòcesi ha de ser per al bisbe a casa. No és ni el despatx, ni l'oficina, ni el laboratori, ni el consell d'administració: és a casa! Per això no és indiferent que un bisbe vingui d'un lloc o d'un altre, o que ho sigui d'un lloc o d'un altre. Per trobar-se a casa calen unes condicions. Si l'episcopat fos una funció burocràtica de l'església, i el bisbe fos un personatge per a donar color a les celebracions i inauguracions, sí que tant se valdria, n'hi hauria prou amb una bella estampa i amb agilitat per a remenar papers. Les administracions civils en un règim centralista han de mirar cap al centre depenent elles mateixes del centre; per això no els sembla necessari —potser ho creuen i tot contraproductiu— que es doni aquest casament entre home i terra per a la funció que tenen. Però amb el bisbe és a l'inrevés: ha de ser home del país, o perfectament encarnat en el país, perquè només així podrà fer créixer l'església a la terra on és, partint del que és aquella terra i sense perdre ni una engruna d'allò que té de bo i de diferent de les altres.

Cal un amor apassionat a la terra per a poder-ne ser el bisbe. I la terra vol dir llengua, costums, maneres de ser i de sentir, limitacions i defectes... Ai d'aquell a qui toca de ser bisbe en una terra que, per qualsevol motiu, considera es-

trangera! Ha de ser molt dolorós ser bisbe d'una terra que hom no accepta totalment com a home!

Com ha de ser terriblement dolorós també de pertànyer com a home i com a bisbe a una terra que els qui governen l'església pretereixen o no aprecien en tot el seu valor. Aquet fet comporta una tensió entre dos amors que esquartera l'ànima. El cardenal va sentir aquesta tensió molt fortament. I precisament una manifestació decisiva de la seva categoria i de la seva llibertat radical és haver sabut superar-la sense desesperança i sense renegar ni de l'església ni de la terra.

S'estimava l'església i tot el que s'hi referia. Tenia consciència que l'església no era la seva burocràcia: aquests eren església, com ho era ell, com ho sóc jo, com ho són tots els batejats. Res d'allò que afectava aquest cos estimat del Crist no el deixava indiferent.

I també s'estimava Catalunya. I se l'estimava amb un amor profundament arrelat. No hi havia res que el pogués separar d'aquest amor. Aquella frase de Kipling: Si Anglaterra fos el que sembla que és, prou que en renegàriem: però no ho és! li havia de semblar incompreensible. Més aviat hauria signat les paraules de Saint-Exupéry: Sóc de França. França ha donat uns Renoir, uns Pascal, una Pasteur, uns Guillaumet, uns Hochedé. Però ha donat gent incapaç, polítics de mala llei, gent tramposa. Ara: em sembla massa fàcil de fer-se veure pels uns i negar tot parentiu amb els altres.

El cardenal tenia el dret de poder integrar aquests dos amors, com el tenim tots, perquè és una integració natural. No hauria hagut de trobar-se mai en el dilema d'haver de triar entre l'un i l'altre, perquè li havia de ser una tria impossible. Aquests dos amors era ell mateix, i ell no es podia partir!

M'imagino, perquè jo també l'he passada, l'angoixa i la tristesa del cardenal davant de fets que semblaven abocar-lo a aquest dilema terrible. Era el moment de creure en el miracle: de confiar que aquell qui li havia obert el cor a aquests dos amors, l'aguantaria en una doble fidelitat difícil que li permetria de continuar estimant, amb un cor lacerat això sí, la terra i l'església.

Malgrat aquesta possibilitat esperada i demanada, per a la tristesa no hi havia remei. El cardenal, fonamentalment pastor, va haver de veure com molta gent deixava d'estimar, o de confiar, que ve a ser la mateixa cosa, en l'església que ell estimava. Va haver de contemplar amb tristesa com la fe del poble anava llanguint. Eren massa les macadures d'escàndols que aquella pobra fe portava sobre. La fe del nostre poble era una fe petita. Aleshores ja només era en molta gent un ble que amb prou feines si fumejava! I moltes solucions que des de dalt es donaven a problemes vitals feien la impressió que hom s'hagués decidit a apagar-lo del tot. Ha estat sovint un poble escarmentat, el nostre, en l'aspecte de l'administració eclesiàstica. I, amb tot, no podem dir que no sigui un poble pacient! Però la paciència s'acaba, quan la fe és prima, i hom diu prou! I els qui confien, com confiava el cardenal, rebre la gràcia per a no dir mai un prou! que ho tanqués tot, han de passar pel dol profund de veure com els nostres germans ens deixen i sentir el greu de veure's tinguts per estranys, si no per traïdors.

Estic segur que aquest sofriment devia ser un dels drames íntims del cardenal. I, si com diu Orígenes, els homes som al món per a la maduració de les nostres llibertats, i, d'altra banda, no hi ha maduració sense dolor acceptat i assumit, les circumstàncies concretes que el cardenal va viure contribuïren enormement a madurar-lo com a home lliure, capaç d'integrar dos amors en el sofriment i en la contradicció.

La clau d'aquesta actitud reexida és que el cardenal no feia d'home de la terra i d'home d'església, sinó que era l'una cosa i l'altra. La terra l'havia engendrat, l'havia anat

afaïçonant detalladament en el seu si de mare; i el baptisme l'havia reengendrat, amb la mateixa força i amb la mateixa delicadesa. Havia estat fet dues vegades, i totes dues a fons. No podia deixar de ser ni l'una cosa ni l'altra sense negar-se a si mateix.

Si el cardenal s'hagués desentès de la terra i hagués seguit les línies d'aquells que es creien fer obra d'església ofegant sentiments que hom no podia renegar, hauria estat un heroi per alguns. Si hagués renegat de l'església, hauria estat potser un heroi per a d'altres.

Com que no va fer ni l'una cosa ni l'altra, ningú no en va fer un heroi. Però va ser un màrtir. Màrtir en el sentit del testimoniatge, proclamant que la pau i l'entesa entre homes i pobles és possible, i màrtir en el sentit d'home crucificat. Ja ho havia dit ell mateix en la seva primera pastoral, l'any 1917: «D'ençà que la primera veritat, Jesucrist, fou clavada en creu, totes les veritats cristianes són crucificades». I aquest doble martiri el féu arribar a les pregoneses de la seva capacitat d'home lliure.

Ningú no en va fer un heroi. I ho trobo molt bé. Els cristians no en tenim d'herois. Els herois només els tenen els totalitarismes, els nacionalismes gelosos i els racismes: aquells que es pensen que són allò que ningú més no és, o que fan allò que ningú més no fa. El culte de l'heroi és com una xurriacada per a desvetllar masses amorfes. Aquell que està convençut que, després d'haver fet tot el que havia de fer, ha de dir encara «sóc un servent inútil, no he fet altra cosa que la meua obligació», no es pot tenir per heroi. Però, humil i servidor, no deixa de ser fort, viril i lliure.

Així veig jo el cardenal Francesc d'A. Vidal i Barraquer morint a Suïssa a finals del 1943, exiliat i lliure. En part moria d'enyorament, de nostàlgia d'aquesta església catalana a la qual ell, gustós, hauria tornat de genollons. Perquè el cardenal no era un home mesell, que estigués per sobre de tot canvi emocional. Era un home sensible. Se sentia de tot: ingratituds, menyspreus, malentesos. Els amics li eren amics, i es dolia de perdre'ls. Es dolia dels mals procediments, de les males arts, de les males intencions, sobretot quan això es donava en el clos de l'església. Però res no era prou per a esclavitzar-lo. Reprenia sempre la seva llibertat. Déu sap amb quin dolor i al preu de quin esqueixament interior.

A l'hora de la mort el cardenal Vidal i Barraquer és l'home de Déu que ha estat sempre, el bisbe de l'església catòlica, amb un esguard ample com tot el món i més. Es un home de la terra de Tarragona, treballador, bo, pacífic; d'una aparença reposada i serena, una mica reservada, però capaç d'obrir-se a tothom, amb una fidelitat total i abnegada. Al moment de morir tenia la mateixa fesomia espiritual que quan l'Esperit l'havia tret del poble per a constituir-lo en lloc dels homes en les coses que miren a Déu. La mateixa fesomia, però, almenys als ulls de Déu, més afinada, gairebé transparent. Tot allò que era força, empena, energia en la seva personalitat rica, arrelava en el profund del seu ésser i tenia els matisos de la seva manera de ser, però ara ja dirigit cap a Déu. Al final de la seva vida, en el seu tendir cap a Déu, ja no hi havia pèrdues. Era l'home totalment lliure. Per això del món cap a Déu no hi hagué sinó un pas. El cardenal, aleshores, devia somriure.

Com a conclusió d'aquestes ratlles no he trobat res de millor que l'oració de l'antiga missa visigòtica de sant Fructuós, que fa així: Preguem amb devoció interior, amb joia santa, amb fe sincera i amb esperança confiada; i que la nostra pregària sigui de lloança a la majestat inefable del Déu omnipotent, perquè ha fet dels sants tarragonins Fructuós, Auguri i Eulogi (i avui hi podem afegir el nostre cardenal Francesc) una magnífica protecció de l'Església i de la Pàtria. Que així sigui!

Esperant les despulles del Cardenal

Vidal i Barraquer

PROGRAMACIO DE L'ARRIBADA

Després de més de quaranta anys d'exili, viu i mort, per fi ha arribat el moment històric de que el nostre il·lustre convilatà, el Cardenal Francesc d'Assís Vidal i Barraquer, torni a la seva pàtria, a casa seva.

E's darrers mesos, a Catalunya, a Tarragona i a Cambrils especialment, s'ha preparat aquest retorn amb actes addients, més que res, per tal de donar a conèixer qui era i quina va ser la vida i l'actuació d'aquell que s'ha donat en nomenar el Cardenal de la Pau.

Avui ha arribat el moment del retorn. El moment real i singularment històric i irrepetible de l'arribada del Cardenal mort, però vivent en l'esperit de tots, a Cambrils.

El seu poble ha de fer-li la rebuda que mereix la seva alta jerarquia d'home clau de l'Església d'Espanya, el seu indeclinable amor a Catalunya i la seva entrega a tots com a Arquebisbe Metropolità de Tarragona.

Els actes preparats a la nostra Vila per a aquest històric 15 de Maig i als que s'espera la significativa presència de tot el poble en massa, seguiran la següent programació.

A les dotze del migdia, arribada de les despulles mortals del Cardenal Vidal i Barraquer a la Plaça d'Espanya. Trasllat al temple parroquial de Santa Maria, amb recitació d'una pregària davant la seva casa nadiua.

A dos quarts d'una, solemne concelebració eucarística, amb intervenció coral del poble, de la Capella Polifònica de Sant Pere i de la Coral «Verge del Camí».

Després de la Missa, a la Plaça de l'Església, benedicció i inauguració del monument que Cambrils ha erigit a la memòria del Dr. Vidal i Barraquer, obra en bronze de l'escultor Ramon Ferran. Parlaments de personalitats representatives.

El temple restarà obert mentre duri l'estada de les despulles del prelat, per tal que el poble pugui homenatjar-lo i pregar davant el fèretre del Cardenal.

A les quatre de la tarda, pregària i comiat de les despulles del senyor Cardenal, que emprendran el viatge a Tarragona on està prevista la seva arribada a les cinc, per començar seguidament els actes programats a la capital de l'Arquebisbat, després dels quals serà enterrat a la capella de Sant Fructuós de la Catedral.

DATES DE LA VIDA DEL CARDENAL

- 1868 Naixença a Cambrils, el 3 d'octubre.
- 1880 Entra al Col·legi de Sant Ignasi (jesuïtes), de Manresa.
- 1881 Mort de la seva mare, el 31 d'agost.
- 1886 Mort del pare, el 28 de desembre.
- 1887-1893 Estudis de Dret a Barcelona.
- 1895 Entra al Seminari de Barcelona.
- 1899 Es ordenat sacerdot per l'arquebisbe Costa i Fornaguera, el 17 de setembre. Primera missa, quatre dies després, al Col·legi del Sagrat Cor, de Sarrià.
- 1900 Doctor en Dret. Fiscal substitut de la Cúria de Tarragona (titular, tres anys més tard).
- 1907 Canonge per oposició
- 1909 Vicari general i provisor de l'arquebisbe Costa i Fornaguera.
- 1910 Arxiprest.
- 1911 Vicari capítular en seu vacant.
- 1913 Vicari general i provisor de l'arquebisbe López Peláez
- 1913 Preconitzat bisbe titular de Pentacònia i Administrador Apostòlic de Solsona, per Pius X.
- 1914 Consagrat bisbe, a Tarragona, pel doctor López Peláez, el 26 d'abril, pren possessió de la seva diòcesi de Solsona el 23 de maig. Senador.

- 1915 Congrés litúrgic de Montserrat.
- 1917 Vocal de la Comissió de reforma del Concordat.
- 1919 Arquebisbe de Tarragona. Preconitzat per Benet XV el 7 de maig, pren possessió de la nova seu el 4 de desembre.
- 1921 Benet XV el fa cardenal el 7 de març.
- 1922 Assisteix al conclave en que és elegit Pius XI.
- 1931-1936 President de la Conferència dels metropolitans espanyols.
- 1936 21 de juliol. Sortida del Palau arquebisbal i trasllat a Poblet.
- 23 de juliol. A Poblet, és detingut per elements de la FAI. Entra a la presó de Montblanc. N'és rescatat pel doctor Solé Pla, delegat de la Generalitat.
- 30 de juliol. S'embarca, a Barcelona, cap a Itàlia.
- 17 d'agost. Arriba a la cartoixa de Farneta.
- 1937 Carta pastoral col·lectiva dels bisbes espanyols, que ell no signa.
- 1938 3 de març. Carta al General Franco en la qual li demana que negociï la pau.
- 12 de març. Carta al doctor Negrín en el mateix sentit.
- 30 d'abril. Ofereix al govern de la República de constituir-se en ostatge perquè els sacerdots i els fidels que hi ha a les presons siguin alliberats.
- 1939 Febrer. Li és oficialment comunicat que no pot tornar a la seva arxidiòcesi.
- Març. Assisteix al conclave en que és elegit Pius XII i redacta el seu testament.
- 1943 Mor a Fribourg, Suïssa, el 13 de setembre.